

Cell Aviv

- תל אביב בסלולאר -

יחידת לימוד בהיסטוריה בנושא
אתרי מורשת היסטוריים בעיר תל אביב

כתבה: רפאלה בלס

ella@amalnet.k12.il

הוגש למפמ"ר בהיסטוריה, ד"ר אורנה כץ אתר
פסח תשע"ה 2015

תוכן עניינים

מבוא.....	עמ' 2-5
כרטיס פרויקט מקוצר	עמ' 4
מערכי השיעור.....	עמ' 6-21
רציונל קבוע	
מערך שיעור מס' 1	
מערך שיעור מס' 2	
מערך שיעור מס' 3	
מערך שיעור מס' 4	
מערך שיעור מס' 5	
סיכום.....	עמ' 21-22
נספח א' - דוגמה למשוב תלמידים	
נספח ב' - דוגמה לתוצרים	

מבוא

"אני רואה את גבעותיך הולכות ונמחקות ממשב הרוח, הוי, תל אביב! גם זוכריך עתידיים להימחק מעל פני האדמה, לכן אני אומר: תל אביב, חקקי את זיכרונותיך על לבבות צעירים" (שביל קליפות התפוזים, נחום גוטמן, הנאום שלא נאמר)

נאום שלא נאמתי נגד הריסה הגימנסיה! נחום גוטמן

יחידת הלימוד שלפניכם נועדה להנחיל את ערכי המורשת ההיסטוריים בתל אביב, בצורה חווייתית ומושכת לבני הדור הצעיר, שאינו מכיר אותם. מדרך העולם הולך ונעלם דור המייסדים שחווה את המאורעות ההיסטוריים בעצמו, וכאשר בן הדור הצעיר מתבונן מבחוץ בבתים ההיסטוריים, הוא רואה רק מעטפת שטחית, מתפוררת ולא רלבנטית, מעטפת שפג תוקפה והיא חסרת משמעות לאותו צעיר הצועד על 'סלפון'¹. אם אותו מבנה עבר שימור – הוא יבחין בעיקר בשלטי המותג המודרני המאכלס אותו, ובמקרה הטוב ישים לב לשלט קטן בצד, שעליו יהיו כתובות בקיצור כמה שורות בשפה גבוהה - שאינה שווה לכל נפש. ובמילים אחרות – הרובד העמוק של התוכן, אינו מגיע ליעדו, ולפיכך אינו משפיע כלל על נפשו של המתבונן.

יחידת לימוד זו נוצרה כדי לאפשר לתוכן לחלחל למקום המתאים, בכלים העושים שימוש בטכנולוגיה ניידת - טכנולוגיה הקרובה ללבו של הדור הצעיר - ובתוך כך ללמד אותו שיעור היסטוריה בצורה פעילה, להקנות לו מושגי יסוד תקופתיים, להזמין אותו לקחת חלק ולהביע את עמדתו החברתית בנוגע לאירועי מפתח, ולשלב את שני הרבדים – ההווה בזיקה לעבר – בשכבה אחת. באמצעות יחידת לימוד זו, יכיר הדור הצעיר את ההיסטוריה הסודית, הסמויה מן העין, ההיסטוריה החבויה בין כתלי הבתים, ויהפוך - ולו לרגע קט - לשותף אקטיבי.

¹ 'סלפון' – סלפי וטלפון נייד גם יחד..

היחידה כוללת 5 מערכי שיעור, בשיטה של למידת חקר עצמית ותהליך של גילוי, ומתבססת על הסקרנות הטבעית של התלמידים. התהליך מדרבן אותם להפיק תוצר יפהפה הכולל את חותמם האישי, ואשר יכול להישאר ברחוב כתרומה לקהילה, זמן רב לאחר שסיימו את לימודיהם בבית הספר. השיעורים מודגמים על מתחם שרונה הקריה בת"א, אך ניתנים ליישום בכל אתר ואתר ברחבי הארץ.

השיעורים נוסו בהצלחה על אוכלוסיית תלמידי תיכון **שכבת י"ב** מבית הספר הרב תחומי עמל שבח מופת ת"א (שבו אני מלמדת), בשיתוף תלמידי **שכבת י'** מבית ספר און לתלמידים פגועי שיתוק מוחין ונכויות מורכבות בצהלה – במטרה מוצהרת להנגיש את החומר המוצע בתחנת המידע גם לאוכלוסיות מיוחדות. הצלחת השיעורים הוכיחה שניתן להפיק תחנות מידע רבודות ללא הגבלת גיל, או הבדל קוגניטיבי. השיעורים עצמם מכילים רציונל קבוע, ואילו התוכן עצמו משתנה בהתאם למימוש התחנה.

כרטיס פרויקט מקוצר

הפדגוגיה החדשנית המוצעת: מיזם תיירות סולארי (CELL AVIV) – בניית מדריך ממוחשב לסיור במתחם שרונה, תוך דגש על יצירת מסלול הנגיש לבעלי מוגבלויות.

תיאור מטרת הפרויקט : הכרת האירועים ההיסטוריים הייחודיים שעיצבו את תולדות היישוב, בזיקה למקום הגיאוגרפי. הפנמת ידע תיאורטי בשיטת חקר וגילוי, טיפוח ראייה רב-תחומית של ההיסטוריה בזיקה הדוקה להווה ולעולמו של התלמיד, התלמידים ידעו למקם ולשבץ כל אירוע **בציר הזמן** בהתאם לרבדים השונים של הקונטקסט התקופתי, שילוב טכנולוגיה מתקדמת בהוראה, טיפוח יצירתיות ושיקול דעת, הקניית ערכים אנושיים של הכרת האחר, סובלנות כלפי צרכיו ותרומת התוצר לקהילה.

תיאור תהליכי ההוראה: התלמידים למדו מושגי יסוד אודות ההתיישבות במושבה שרונה וימי הקמת המדינה ושילבו אותם בטכנולוגיה ניידת של מציאות רבודה ויישומי אייפד ו-QR

תיאור תהליכי הלמידה: התלמידים ביצעו עבודת חקר קבוצתית אודות פרשיות היסטוריות בתולדות שרונה וימי קום המדינה, ראינו מומחים ועדים הקשורים לתקופה ויצרו בעזרת טכנולוגיה ניידת – אייפד וטלפון סרטוני המחשה והדרכה לסיור במתחם שרונה.

אופן העבודה: השיעורים התבצעו בשיטת **הכיתה הפוכה** – לאחר שהצטוו לקבוצת עבודה קטנה ובחרו נושא, התלמידים קיבלו הנחיות ומשימות במייל, כשחלק גדול מאד של הפרויקט נעשה כעבודה עצמאית בהנחיה דיגיטלית ששברה את גבולות הזמן והכיתה. התלמידים למדו את החומר בעצמם, הכינו שאלות לראיונות, יצרו קשר עם גורמי חוץ שונים, ואילו מפגשי ההנחיה בבית הספר (שעה וחצי כל מפגש) הוקדשו לעדויות של אנשי מפתח, דיונים, ראיונות וידאו ובניית התחנות.

תיאור התוצרים הסופיים: תחנות מידע רבודות המספרות את סיפורם של אתרי המורשת ופרשיות היסטוריות מרתקות במתחם שרונה, כרזות אינטראקטיביות המכילות מידע, תמונות, סרטונים אנימציה וכו'. המסיירים במתחם שרונה יוכלו לשלוף את המידע באמצעות QR אשר יוצמדו לשילוט הקיים באתר, בשיתוף המועצה לשימור אתרים.

שילוב טכנולוגיות: מציאות רבודה, יישומי אייפד ואפליקציות ברשת, טכנולוגיית QR

הקניית מיומנויות המאה ה 21 :

- התלמידים יעבדו בקבוצות וכך ירכשו מיומנויות של **עבודת צוות** ועמידה בזמנים
- התלמידים יתנסו באוריינות דיגיטלית - איתור מקורות מידע ממוחשבים ובעיבודם
- התלמידים ישלפו את המידע הרלוונטי להם, ינתחו ויתמצתו אותו
- התלמידים ילמדו להבחין בסוגיית זכויות יוצרים ברשת ולהגן על עצמם מראש על ידי בחירה מושכלת של תמונות, ובמידת הצורך פנייה אדיבה לבעלי הזכויות
- התלמידים יאתרו איש מפתח ויראינו אותו בהקשר זה.
- התלמידים יתרגלו מיומנות ניו מדיה - שיחה וראיון וידאו מול מצלמה, וכן יצלמו, יערכו ויעלו לרשת את הסרטונים שהפיקו כתוצר ביניים
- התלמידים יעבדו את המידע בשני אופנים - מונגש ומורכב, יפיקו כרזה אינטראקטיבית, תקצירים וסרטונים ויצגו תוצר סופי משולב טכנולוגיה ניידת באייפד ובטלפון הנייד
- התלמידים יפתחו מיומנויות של פרזנטציה מול קהל, מתן משוב בונה לעמיתים
- התלמידים ישתפו פעולה עם גורמי חוץ בקהילה² ויחצו את גבולות הרשת
- התלמידים יעבדו ברוח של סקרנות, יצירתיות ומקוריות, וחשוב שיהנו מעבודתם!
- התלמידים ימשובו את התהליך שעברו ויסיקו מסקנות

מהו החידוש ?

- זהו פרויקט רב תחומי המבטא כל כולו את המושג 'למידה משמעותית'. זאת מכיוון שהוא משלב מטרות של הפנמת ידע בשיטת חקר עצמי, שילוב טכנולוגיה מתקדמת בהוראה ולא פחות - ערכים אנושיים של הכרת האחר ותרומה לקהילה.
- בפרויקט זה נעשה תהליך למידה בסגנון ייחודי, באמצעות פרויקט חקר עצמי של פרשיות מרתקות וסיפורים היסטוריים שאותם בחרו התלמידים על בסיס עבודת צוות וחלוקה של תחומי אחריות, ותוך שילוב טכנולוגיות מתקדמות בתהליכי ההוראה והלמידה.
- הפרויקט נעשה בשיתוף פעולה עם תלמידי ביה"ס "און" בתל אביב – בית ספר לתלמידים משותקי מוחין ובעלי מוגבלויות. בכך נוצר קשר ייחודי ומרגש בין שתי קבוצות התלמידים ושיתוף פעולה בתהליכי החקר ההיסטורי ובניית הסרטונים והכרזות האינטראקטיביות. חשיבותו של הפרויקט היא גם בהקשר החברתי והחינוכי שלו.
- בשל ההקשר הנ"ל הושם דגש מיוחד בבניית מסלול סיור במתחם שרונה, הנגיש לבעלי מוגבלויות פיזיות וקוגניטיביות כאחד.
- התוצרים הסופיים של הפרויקט ימסרו כתרומה לקהילה, למינהלת שרונה ולמועצה לשימור אתרים.

² על פי רשימת טוני וגנר, אלה הכישורים הנחוצים היום לצעירים בעולם העבודה: חשיבה ביקורתית ופתרון בעיות, שיתוף פעולה חוצה רשתות והובלת שינוי, זריזות והסתגלות, יכולת איסוף מידע וניתוחו, סקרנות ודמיון, יכולת תקשורת כתובה ותקשורת מילולית. <http://portal.macam.ac.il/ArticlePage.aspx?id=9370>

מערכי השיעור

בנוסף לשיטה עצמה³, כל השיעורים מכילים רציונל קבוע, ואילו התוכן עצמו משתנה בהתאם למימוש התחנה

רציונל קבוע המתאים לכל מקום בארץ

מתן שם למיזם

חשוב מאד לבחור שם יפה וקליט למיזם. שם זה הוא החתימה הכיתתית בכל אחת ואחת מן התחנות, גם בתוצר הסופי, וגם בתוצרי הביניים, ורצוי שילווה את כל התכתובות בין המורה לתלמידים. כדאי לעשות על כך סיעור מוחות במליאה ולבחור שם במלוא הטקסיות. תחת הכותרת הכללית, יבוא המסלול שבחרתם, ואיתו התחנות⁴.

חלוקה לצוותים קטנים

כל צוות עבודה יכלול בין 4 ל-5 תלמידים מקסימום, ובאחריותם הקולקטיבית להכין תוצר מעשי⁵ ותוצר תיאורטי⁶ על התחנה שבחרו לחקור. שתי העבודות משלימות זו את זו ויוגשו למורה. כל אחד מחברי הצוות רשאי להיות דומיננטי יותר בתחום החוזקה שלו (מידענות, תחקיר, כתיבה, תקציר, גרפיקה, ראיון אנשי מפתח, צילום ועריכת הסרטונים, קריינות, תיאום עם גורמי חוץ בנוגע לזכויות יוצרים וכדומה).

בחירת המקום והסיפור האישי מאחורי התחנה

בחירת אתר היסטורי במתחם שאותו חוקרים. בהתאם לגיל התלמידים, ניתן לאפשר בחירה חופשית לגמרי, או להציע להם בחירה מצומצמת של תחנה אחת מתוך מאגר של 10 תחנות בשטח. הנחיית תוכן כללית שמסייעת מאד – האם תוכלו למצוא סיפור אישי מרתק המסתתר מאחורי תחנה תמימה זו? רמז: זהו סיפור שבבסיסו קונפליקט חזק בין שני רצונות מנוגדים.

מקורות מידע וזכויות יוצרים

איתור מקורות מידע משניים – ספרים, אנציקלופדיות, כתבות דיגיטליות, כתבות מודפסות – מהו ההבדל בין מקור אמין לגרסאות סותרות, מהו מקור מידע רשמי
איתור מקורות מידע ראשוניים – מי הם אנשי המפתח שניתן לראיין בהקשר זה? האם הם עדיין בחיים וניתן להגיע אליהם או למשפחתם, ואם לא, האם הם השאירו עדויות כתובות, מצולמות או מוסרטות, האם יש בנמצא גם חומר דיגיטלי כמו ערוץ יוטיוב משפחתי.

זכויות יוצרים – מתי אפשר להשתמש בתמונה או לצטט מקור המופיע במקום אחר **ובאיזה היקף?** כיצד נדע אם התמונה שמצאנו מוגנת בזכויות יוצרים או נחלת הכלל? מהו רישיון CC, מהי הגדרת החוק בנוגע ל"שימוש הוגן לצורכי חינוך"? איפה אפשר למצוא על כך הסבר

³ השיעורים התבצעו בשיטת הכיתה ההפוכה – לאחר שהצטוו ללקבוצת עבודה קטנה ובחרו נושא, התלמידים קיבלו הנחיות ומשימות במייל, כשחלק גדול מאד של הפרויקט נעשה כעבודה עצמאית בהנחיה וירטואלית, ששברה את גבולות הזמן והכיתה. התלמידים למדו את החומר בעצמם, הכינו שאלות לראיונות, יצרו קשר עם גורמי חוץ שונים, ואילו מפגשי ההנחיה בבית הספר הוקדשו לעדויות של אנשי מפתח, דיונים, ראיונות וידאו ובניית התחנות.

⁴ למשל – Cell Aviv / מסלול תחנת הרכבת ההיסטורית מיפו לירושלים 1892 / תחנת גשר שלוש.

⁵ תוצר מעשי הוא QR קוד שיוביל לכרזה אינטראקטיבית המהווה תחנת מידע רבודה ומגוונת שתישאר בשטח כתרומה לקהל הרחב,

⁶ התוצר התיאורטי יהיה עבודת תיעוד קצרה (2 עמודים), שבה ימשבו את התהליך באופן קבוצתי ובאופן אישי

טיפול במידע והכנת תוצרי ביניים

סינון הטפל והכנת תקצירים - הכנת תקצירים כתובים מהמידע שנאסף ברשת ומחוצה לה; הכנת חמש עובדות פשוטות על כל תחנה כהכנה לסרטון ויזואלי מונגש על בסיס תמונות מתחלפות. הסרטון המונגש יכול מעט מאד טקסט ותמונות בכל פריים, אייקונים גדולים וברורים, צבעוניות גרפית כחול וצהוב⁷. הסרטון המונגש לא יעלה על 2 דקות.⁸

הכנת שאלות למראיינים – הכרות טובה עם חומר הרקע, הכרות עם מושגי היסוד ההיסטוריים בתקופה שנבחרה, הכנת שאלות מורכבות לאנשי המפתח שהסכימו לראיון וידאו, בחירת המראיינים והכנתם לראיון אולפן – המראיינים רשאים להיעזר בשאלות המודפסות, אך רצוי שילמדו אותם בעל פה, והם חייבים להרים את העיניים למראיין במהלך השיחה ולא להיצמד לדפים. כמו כן אם מדובר בצמד מראיינים, עליהם להתאמן קודם ולתרגל את "אפקט הילארי"⁹. סרטון הראיון לא יעלה על 5 דקות.¹⁰

הכנת ערוץ יוטיוב כיתתי – ואיגום כל סרטוני הצוותים לערוץ יוטיוב זה (המונגשים והמורכבים כאחד). הכנת פלייליסט למיזם. הקפדה על דסקריפציה סטנדרטית מתחת לכל סרטון בנוסח: שם התחנה, שמות המראיינים, שמות התלמידים, סרטון זה הוא חלק ממיזם ככה וככה של בית הספר הזה והזה בתחום דעת היסטוריה. התמונות שהשתמשו בהם באדיבות משפחת ככה וככה, ארכיון זה וזה¹¹.

הכנת תוצר סופי

הכנת כרזה אינטראקטיבית לכל תחנה באמצעות אפליקציית Thinglink.

הכרזה תכלול הפניות לתקצירי מידע, תמונות, סרטוני מקור משני סוגים – האחד סרטון מונגש המכיל 5 עובדות פשוטות (עד 2 דקות), והשני סרטון הפקת אולפן (עד 5 דק') ובו מראיינים חברי הצוות את אחד מאנשי המפתח הקשור לתחנה¹², ובנוסף טאגית חתימה של חברי הצוות בנוסח: תחנה זו הונגשה לציבור באדיבות תלמידי ככה וככה מהיישוב ככה וככה. התמונות שבהן השתמשנו ניתנו באדיבות גורמים אלה ואלה. הערה חשובה: מאחר שהכרזה מיועדת להפעלה בשטח עצמו, ולאנשים עומדים אין הרבה סבלנות, רצוי שפענוח הכרזה לא יקח יותר מדקות ספורות של קריאת התקצירים וצפייה בסרטונים גם יחד. הפקת QR קוד לכרזה באמצעות האתר הייעודי Qrstuff והדפסתו.

הכנת משוב תיאורטי – משוב בהיקף של שני עמודים, שיכתב באופן קבוצתי באמצעות מסמך גוגל דוקס¹³. המסמך יכול את תיעוד התהליך, מדוע נבחרה תחנה זו ולא אחרת, מה היה הסיפור האישי

⁷ באופן כללי, ההנחייה להנגשה קוגניטיבית היא לתת את העיקר בכמה שפחות גירויים, ובצבעוניות קונטרסטית. אמנם הצורך להכין מידע מונגש עלה בעקבות שיתוף פעולה ספציפי עם בית ספר און לבעלי מוגבלויות, אך בדיעבד מצאתי שזוהי הנחיה נכונה והולמת באופן כללי, וכדאי מאד לפעול לפיה לטובת כלל הציבור בכל יחידת הלימוד.

⁸ (דוגמה לסרטון מונגש: בית העם הישן <https://www.youtube.com/watch?v=-iDwn9wp5Yc>)

⁹ אפקט הילארי – מושג מעולם הטלוויזיה על שם הילארי קלינטון. כאשר מראיין א' שואל שאלה, מראיין ב' אינו מעלעל בדפיו ויוצא מהריכוז, אלא מסתכל במראיין א' במבט תומך ומחזק את דבריו במחוות גופניות של חיך, הנהון וכדומה.

¹⁰ (דוגמה לסרטון מורכב, ראיון עם מילי ממלוך: <https://www.youtube.com/watch?v=enmw2m6fHkw>)

¹¹ (דוגמה לפלייליסט - https://www.youtube.com/playlist?list=PL7p3pkWR1EG-6oSQ2Z69VYQczmnU7_9Vd)

¹² לחילופין, ניתן לקשר לסרטון מהיוטיוב, בתנאי שהוא רלבנטי.

¹³ כאשר מדובר בתיכון על אזורי, יש חשיבות רבה לעבודת צוות באמצעות גוגל - דוקס, התומך באופן מובנה ונוח בריבוי גרסאות. עבודה זו מאפשרת גמישות מקסימלית בתרומת כל חבר צוות לגרסה, מכל מקום וזמן שירצה. המסמך נמצא אונליין, ואפשר לגשת לכל גרסאותיו. המורה יכול לקבל קישור ולתת להם הערות והנחיות גם במהלך העבודה, והם פותרים אותם.

שנחשף שם, מה הם למדו בתהליך העבודה שלא ידעו קודם, האם הם רכשו מיומנות חדשה? מהי? האם הם נתקלו בקשיים, מהם? איך הם פתרו אותם? לאיזו היסטוריה תקופתית הם נחשפו, איזה ידע תיאורטי חדש הם רכשו? האם בעת הלימוד עלו סוגיות ערכיות שלא חשבו עליהם קודם? כיצד הם התמודדו איתם? מה הם למדו **על עצמם** בתהליך העבודה, מה הם לקחו איתם מעבודה זו כחוויה אישית לחיים, מה היתה תרומתם האישית להצלחת הקבוצה, כיצד הם מסכמים את ההתנסות.

עזרים

¹⁴עזרים דיגיטליים

[כיצד ליצור כרזה אינטראקטיבית באמצעות thinglink](#)

[יצירת מסמך שיתופי בגוגל דוקס](#)

[מחולל QR קוד](#)

[יצירת פלייליסט ביוטיוב](#)

[צילום ועריכת סרטונים באפליקציית imovie \(לאייפד\)](#)

[שיתוף אלבום תמונות גוגל](#)

עזרי מידע

[מדריך הרחובות של תל אביב](#)

[זכויות יוצרים ברשת – מהו רישיון CC](#)

[שימוש הוגן לצורכי חינוך](#)

¹⁴ אני בחרתי לעבוד בכלים הדיגיטליים שציינתי מעלה, ניתן כמובן לעבוד בכל אסופה אחרת של כלים דיגיטליים כמו למשל גלוקסאטר, אורזמה, אדיוטיוב ועוד, כל אחד לפי נוחיותו וצרכיו.

מערך שיעור מספר 1 – הכרות עם בית העם הישן

נושא השיעור : הכרת החזון הטמפלרי שהביא לעלייתם ארצה ממניעים דתיים בשלהי המאה ה-19, המטמורפוזת שעברו מדוגמה ומופת לקהילה דתית צנועה וחרוצה שהביאה חידושי חקלאות מודרנית וטכנולוגיה, עד הגלייתם לאוסטרליה ולגרמניה בתקופת מלחמת העולם השנייה לאחר שהתפקדו למפלגה הנאצית. הכרת סוגיות במחלוקת החריפה סביב נושא השימור והפיתוח של מתחם שרונה, גם בהקשר ערכי (מדוע לשמר מושבה נאצית? מה היו הנסיבות שבהן שינה בן גוריון את השם משרונה ל"הקריה") וגם בהקשר פיתוח סביבתי - מדוע שימרו רק 33 מבנים מתוך 98 ומה היו גלגולי תוכנית השימור וההתנגדויות שעברה, כיצד הגיעו לתמהיל הנוכחי בין פיתוח לשימור.

מטרת המפגש: הכרות עם מנהלת תחום שימור במחוז תל אביב, ראיון, יצירת תוצר דיגיטלי, דיון

א. הקניית ידע לפני המפגש באמצעות למידת חקר עצמית :

כיצד הוקמה המושבה שרונה? מה היו מאפייני הקהילה הטמפלרית שהגיעה ארצה? מה היו הסיבות שהביאו להגירתם? התלמידים יכירו את ביטויי השגשוג והמודרנה החקלאית טכנולוגית שהביאו הטמפלרים לשרונה בסוף המאה ה-19 ויחשבו על המטמורפוזת שעברו מחזון עבודת האל, לחזון עבודת הרייך והתפקדותם למפלגה הנאצית בשנות ה-30, מה שהביא לגירושם הסופי בשנת 1944.

התלמידים יכירו את חילופי המשמרות – משרונה ל"הקריה" עם קום מדינת ישראל וילמדו על ההסבה שעברו המבנים לתפקידים החדש כבנייני מוסדות הממשלה בשנות החמישים, ובכלל זה גלגולו של בית העם – לבית הדואר (בית כרמי) ועבור עד היום לתחיתנו כ.... מזללת בורגרים (!) כל זאת במסגרת עבודות השימור והפיתוח. התלמידים יחקרו את תוכניות הפיתוח והשימור השונות שהוצעו למתחם דרום הקריה, ויעקבו אחר גלגולי המאבק הציבורי בנושא זה. התלמידים יעינו בהחלטות הכנסת משנת 2005, בפרוטוקולים של גנזך המדינה, ובסקר הגדול שהכין מינהל מקרקעי ישראל, לרבות המפות. התלמידים יכינו שאלות לקראת הראיון.

ב. מפגש וראיון עם תמר טוכלר, מנהלת מחוז תל אביב, המועצה לשימור אתרים

- שלום, איתנו נמצאת **תמר טוכלר**, מהמועצה לשימור אתרים במחוז תל אביב. תמר הובילה וריכזה את המאבק לשימור מתחם שרונה, אנחנו שמחים לארח אותך כאן באולפן של עמל שבח מופת.
- תמר, ספרי לנו מה מיוחד כל כך בשרונה, שהחלטתם לצאת למאבק ציבורי כדי לשמר אותה?
 - האם הייתה תמימות דעים בנוגע לשימור? מה היה שורש המחלוקת? מדוע לקח כל כך הרבה זמן להגיע לביצוע הנוכחי ומה היו החלופות השונות?

- שמענו שחלק מהבניינים היה צריך להסיע בגלל הרחבת הכביש. האם זו פעולה מקובלת כחלק מתהליך שימור, להסיע בתים שלמים ממקום למקום? האם יש עוד מקום בארץ או בעולם שבו עשו פעולה דומה?
- לדוגמה **בית העם**, אנא ספרי לנו על חשיבותו של בית העם, על **השעון** המיוחד שבראשו, ועל האתגר שבשימורו
- מהן התוכניות לעתיד במתחם שרונה? האם יפנו גם את צפון הקריה?

בתמונה: תמר טוכלר בימי המאבק הציבורי העיקש כנגד פינוי המתחם לטובת טייקוני נדל"ן

ג. דיון שעלה בעקבות ובהשראת הראיון

- התלמידים עמדו על מאפייני הקדמה הטכנולוגית שהביאה קהילת הטמפלרים ארצה ומטרותיהם הראשוניות, לבין התפקדותם למפלגה הנאצית, ודנו בסתירה ובקשר ביניהם.
- התלמידים שאלו את עצמם, וגם את מנהלת מחוז ת"א לשימור אתרים – מדוע הוצנע הפרק הנאצי בעבודות השימור, השחזור והשילוט? האם חווית המסחר והקנייה באה על חשבון העובדות ההיסטוריות? שהרי שומרו ושוחזרו גם מצודות צלבניות ומבני שלטון רומאי שגם להם היו כוונות הרס וחורבן כלפי העם היהודי בארץ ישראל
- התלמידים הפעילו חשיבה ביקורתית ודנו בסתירה שבין תפקידו המקורי של בית העם כבית כינוס ותפילה רוחנית, לבין תפקידו כיום כמזללת בורגרים ומזון מהיר. התלמידים התעכבו על השאלה הפילוסופית – האם תמיד כדאי לשמר את "הקנקן" ללא שום קשר לתוכנו? האם במקום שהושקעו כל כך הרבה משאבים בשימור עדין וידיני של ציורי קיר תקופתיים ופסוקי קודש, לא היה כדאי לבחור בתמהיל עדין יותר של מסחר?
- התלמידים עמדו על הדיסוננס בנושא פעמוני השעון, שנלקחו על ידי דיין בשעתו, ואשר עד היום עוד לא הוסדרה החזרתם לציבור
- התלמידים נתנו את הדעת לתוכניות השונות שהוצעו במהלך השנים, להחלטות הכנסת ולפשרת התמהיל הנוכחי שבין שימור לפיתוח, שבמסגרתו הופקע מידי הציבור מתחם שרונה למשך 149 שנה לטובת היזמים שחכרו את המקום ולקחו על עצמם את כל הוצאות השימור הנלוות, והביעו כל אחד את עמדתו בעד או נגד

ד. מקורות לעיון

הפרק הנאצי בתולדות שרונה : עם עליית המפלגה הנאצית לשלטון בגרמניה ב-31 בינואר 1933 הפכה שרונה למרכז נאצי בארץ ישראל. במושבה נוסד הסניף הראשון של המפלגה הנאצית בארץ, שהפך למוקד התעמולה הגרמנית בארץ והשפיע גם על הארצות השכנות. התמורה המהותית ביותר שחולל המשטר הנאצי בתנועה הטמפלרית נעוצה במטמורפוזת מעבודת האל לסגידה לחזון הרייך בן אלף השנים. העיתון הטמפלרי 'די וארטה דס טמפלס' הפך לביטאונה הרשמי למחצה של המפלגה הנאצית, המשרת בגליונותיו את פולחן האישיית לפיהרר הנאצי..... קרא עוד https://sites.google.com/a/tlv100.net/tlv100/old_east/sarona

[ארכיון / גנזך המדינה, הפרוטוקולים של המושבה שרונה](#)

ספריו של ד"ר ניר מן : [שרונה בשנות המאבק](#), הקריה בשנות כינונה 1948-1955, הוצאת יד בן צבי <https://www.ybz.org.il/?CategoryID=632&ArticleID=3155>

סרטה של הבמאית איטה גליקסברג, חדשות הערוץ הראשון, רשות השידור, "הסודות שמתחת למסעדות":

דקה 2 – על בית העם וסיפור השעון, דיין והפעמונים

<https://youtu.be/aZsgH6FPavQ?t=2m8s>

דקה 12 – על צערו של הארכיטקט המשמר לנוכח ייעודו הנוכחי של המבנה

<https://youtu.be/aZsgH6FPavQ?t=12m23s>

על הקדמה הטכנולוגית תמר טוכלר ושי אביבי, סיפור בדרך הטמפלרים, שרונה

דקה 2:43 <https://youtu.be/KfjVJlXCnUk?t=2m41s>

על חילופי המשמרות מ"שרונה" להקריה, איזו קריה? קריית הממשלה

סרטו של אילן לוקאץ', חדשות ערוץ 2:

דקה 6 - <http://youtu.be/LfhBxJ2GJgc?t=6m7s>

[אתר סיורים](#)

[על מקור השם שרונה](#)

[שרונה, ממושבת חלום לאבק מותגים](#)

על מאבק שימור שרונה (מתחם דרום הקריה) וגלגוליו השונים, החל משנת 1978 כשתוכנן להרוס את כולו

קישורים לדוגמה: (יש עשרות, שיחפשו)

[המקומית דחתה את ההתנגדות לתוכנית דרום הקריה, 2003](#)

[המועצה לשימור תוכל לערער על תוכנית הקריה, ynet, 2004](#)

[המועצה לשימור אתרים פנתה לבית המשפט, ynet 2004](#)

[הקריה בתל אביב, גם בתים עוברים דירה, 2004 ynet](#)

[הישיבה המאתיים-ותשע-עשרה של הכנסת השש-עשרה](#)

[יום שלישי, כ"ט בשבט התשס"ה 8 בפברואר 2005](#)

[ירושלים, הכנסת.](#)

[הכנסת בעד שימור המושבה הטמפלרית בשרונה, 2005 Ynet](#)

[השר פינס: לדון בדחיפות בערר על תוכנית הבנייה בשרונה, 2005 ynet](#)

[מליאת הכנסת אישרה החלטה להפסקת העבודות, מחלקה ראשונה 2005](#)

[אפשר גם מע"ר וגם היסטוריה!](#)

[שרונה, בין פיתוח לשימור \(מתוך מוזיאון מרכז המבקרים בשרונה\)](#)

[שרונה, עוד קניון מסחרי או מתחם בעל ערך נוסף? בניין ודיור](#)

[מינהל מקרקעי ישראל, סקר על אדמות שרונה דרום הקריה](#)

[רן שטיינמן וחבריו מחדשים את שרונה, מחלקה ראשונה](#)

[יזמי שרונה מתרגשים מהמיזם, גלובס](#)

מערך שיעור מספר 2
הכרות עם גן צמחי מרפא ע"ש ממלוק
לשעבר בית המרקחת ההיסטורי של ממלוק בשרונה

נושא השיעור : הכרת אינטראקציה יוצאת דופן בין רוקח יהודי לקבוצה של גרמנים טמפלרים בשרונה משנות העשרים ועד גירושם הסופי לאוסטרליה בשנת 1944

מטרת המפגש: הכרות עם צאצאי משפחת ממלוק, ראיון, יצירת תוצר דיגיטלי, דיון

א. **הקניית ידע לפני המפגש באמצעות למידת חקר עצמית:** הכרות עם סיפורו של איזידור ממלוק, הרוקח היהודי ההומיאופתי של המושבה הטמפלרית שרונה.

התלמידים יעמדו על הדיסוננס שבקיומו של רוקח יהודי במושבה גרמנית ויבדקו מה איפשר את אותו מרקם יחסים הרמוני כשברקע מלחמת עולם שנייה מתחילה להרים ראש ולהשתולל. באמצעות קריאת טקסט או מקור היסטורי תקופתי, עבודה משותפת על מקור מידע ראשוני והיסטורי, התלמידים יתבקשו לגבש דעה בסוגיה האם הסיפור הנ"ל מייצג את הכלל, או את היוצא מן הכלל? התלמידים יכינו שאלות לקראת הראיון

ב: מפגש עם מילי ממלוק, נכדתו של הרוקח היהודי איזידור ממלוק

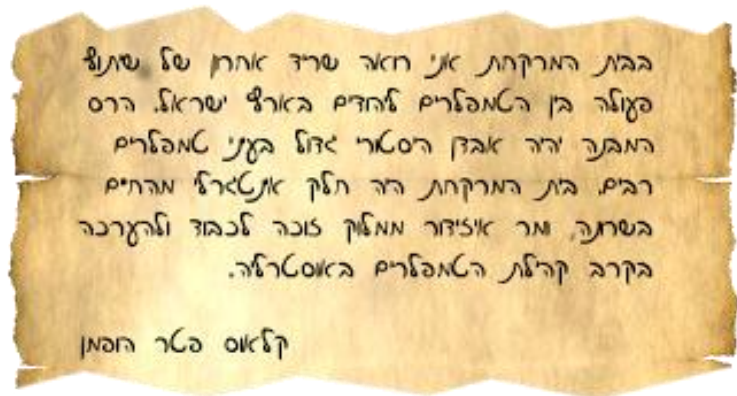
שלום, אתנו נמצאת מילי ממלוק, נכדתו של הרוקח ההומיאופתי מהמושבה הטמפלרית שרונה. מילי, ספרי לנו במה את עוסקת?

- מה זה הומיאופתיה?
- התוכלי להציג בפנינו כמה מרשמים הומיאופתיים?
- מדוע בחרת להתמחות דווקא בתחום זה? האם סבך ומורשתו היא שהשפיעה עליך?
- ידוע לנו שאביך, יונתן ממלוק ז"ל, היה בין היחידים שבילו את ילדותם בשרונה הטמפלרית ונשארו לספר את זיכרונותיהם. הוא נאבק לשימורו של בית המרקחת, בו עבד סבך, ביחסי שכנות טובים. תוכלי לספר לנו על כך ועל החשיבות ההיסטורית של המקום הזה כשריד יהודי יחיד במושבה גרמנית במהותה?
- הבנו שנעשו מאמצים רבים כדי להשאיר את בית ממלוק על כנו. מה בעצם נעשה?
- כיום במקום בית המרקחת ממלוק הוקמה גינת צמחי מרפא לזכרו פעלו. למרות שהבית אינו, עדיין אפשר לראות את עצי הדקל של בית ממלוק, מה היא האמונה הפולקלוריסטית הקשורה בהם, והאם אפשר להגיד שהיא התקיימה?

- תודה מיילי שהיית איתנו ולהתראות בתחנה הבאה!

ג. דיון שעלה בעקבות ובהשראת הראיון

- האם מרקם היחסים ההרמוני בין הרוקח היהודי לבין הקהילה הגרמנית בשרונה, העיד לדעתכם על הכלל או על היוצא מן הכלל? האם בסיטואציה של מלחמה מעניקים יותר משקל להכרות אישית או לחוקים ולנורמות? האם תוכלו להביא דוגמאות מתקופות אחרות בהיסטוריה
- יונתן ממלוק ז"ל, שהעביר חלק ניכר מילדותו במושבה שרונה והכיר את משפחות הטמפלרים, מתנגד לקביעה שהיו נאצים. באחד הסרטונים ביוטיוב הוא טוען שהם היו "אנשים טובים, אולי הכי טובים שהכרתי". איך אתם מסבירים את הסתירה הזאת?
- בשנות השלושים, כשנתיני גרמניה ברחבי העולם החלו להתפקד למפלגה הנאצית, האם בשרונה היה הבדל לדעתכם בין ותיקי הטמפלרים, לבין הצעירים?
- מדוע נרתמו צאצאי הטמפלרים באוסטרליה ובגרמניה לקריאתו של יונתן ממלוק ז"ל וכתבו מכתבי מחאה לראש העיר ת"א כנגד הריסת בית המרקחת ההיסטורי בשרונה?

- מה דעתכם בנוגע לסוגיית הפיצויים **ששילמה מדינת ישראל לגרמניה בשנת 1968**, בעבור אדמות הטמפלרים שהופקעו לטובת המדינה במקומות שונים בארץ? מהי ההתלבטות?

ד. מקורות לעיון

לנושא בית המרקחת

- [יונתן ממלוק ז"ל מספר על המאבק לשימור בית המרקחת מעריב - בית המרקחת שמסעיר את תל אביב, 2008](#)
- הארץ – [נהרס בית המרקחת האלטרנטיבי של הטמפלרים, 2008](#)
- [עכבר העיר, על הרס בית המרקחת, 2010](#)
- הארץ – [הטמפלר היהודי הראשון, 2012](#)

לנושא אדמות שרונה ובתיה, הפקעתם, הפיצויים וכדומה

[ארכיון / גנזך המדינה, הפרוטוקולים של המושבה שרונה](#)

על פיצויי השילומים ששילמה מדינת ישראל לצאצאי הטמפלרים בשנת 1968 בעבור הפקעת אדמות המושבות

הגרמניות ברחבי הארץ [נר מן, שרונה לאחר תבוסת גרמניה הנאצית](#)

[תיעוד ביוטיוב, השבת אוצר הטמפלרים שאותר בקרייה באמצעות סקייפ עם טמפלר אוסטרלי](#)

[מטמון הזהב של הטמפלרים, טקסט](#)

מתוך סרטה של איטה גליקסברג, רשות השידור, [הטמפלר המתייפת](#), צאצא למשפחת גלנק, דקה 6.46

[בג"ץ: הפקעת קרקעות הטמפלרים בת"א לא ניתנת לביטול, 2011](#)

מערך שיעור מספר 3 – הכרות עם מרתפי היקב הקטן (בסמוך לז'אז'ו בר יין) לשעבר בית מלאכה סודי של ההגנה

נושא השיעור : בית המלאכה הסודי במרתפי היקב הטמפלרי, שהחזיר לשימוש במהירות גרוטאות מפורקות של מטוסי אוסטר בריטיים כתשתית הראשונה של חיל האוויר הישראלי, כל זאת על רקע הקמת מדינת ישראל ומלחמת השחרור המתקרבת

מטרות המפגש : הכרות עם פועלו של איש מפתח - שבתאי כץ, חקר פועלו באמצעות ראיון יוטיוב שנתן לחדשות ערוץ 2 זמן קצר לפני מותו (נפטר לצערנו בפברואר 2015), ספרים שכתב, דיון

א. **הקניית ידע לפני המפגש באמצעות למידת חקר עצמית:** מטלת קריאה בבית כרקע לשיעור. התלמידים יכירו את ביטויי סיום המנדט הבריטי בארץ ישראל על רקע התארגנות המחתרות לצבא סדיר, הקמת מדינת ישראל והתמודדותה המיידית במלחמת העצמאות, כמו גם את תפקידים המקצועי המיוחד של "מתנדבי חוץ לארץ" (מח"ל) בשורות חיל האוויר ותרומתם המיומנת למדינה שבדרך

ב. **מפגש עם דמותו של שבתאי כץ ז"ל**

השיעור מבוסס על ראיון מוכן מחדשות ערוץ 2, מקור ממחושב יוטיוב
["שבתאי כץ היה נער בן 17 כשנכנס בפעם הראשונה למרתפים של שרונה..."](#)
(דקה 6:52, חדשות ערוץ 2, כתבתו של אילן לוקאץ')

ג. דיון שעלה בעקבות ובהשראת הראיון בסרטון

דיון וסיכום: עיבוד החומר, סיכום מסקנות מרכזיות
בדיון התלמידים התוודעו ל"מנטליות הישראלית" הכוללת כושר אלתור, יזמות, לקיחת סיכונים
וחשיבה מחוץ לקופסה

התלמידים בחנו את הנושא באופן אישי ושאלו את עצמם מהו ההבדל בין תרומתו של הדור שעלה
לארץ לאחר מלחמת העולם השנייה, לבין דורם שלהם בשנה ה-67 לקיומה של המדינה

ד. מקורות לעיון

[המנהרות המסתוריות מתחת לתל אביב, כתבתו של אילן לוקאץ' חדשות ערוץ 2, 2012](#)

[על פועלו במערך הטכני של חיל האוויר, מספר שבתאי כץ לביטאון חיל האוויר](#)

[הספר "כנפי תחזוקה", שבתאי כץ, גרסה דיגיטלית להורדה, ספריית פישר חיל האוויר](#)

הם באו אלינו כאשר היינו זקוקים להם ביותר! המח"ל במלחמת העצמאות
תרומתם של יוצאי מח"ל (מתנדבי חוץ לארץ) לחיל האוויר במלחמת העצמאות (סרט 42 דק')
תרומתם של יוצאי מח"ל (מתנדבי חוץ לארץ) במלחמת העצמאות
מתנדבי חוץ לארץ בחיל האוויר, יוטיוב (סרט 26 דק')

[הסוד מאחורי המנהרה, נחשף לקראת יום העצמאות ה-67, הארץ, 2015](#)

ספריו של ד"ר ניר מן : [שרונה בשנות המאבק](#), , הקריה בשנות כינונה 1948-1955,
הוצאת יד בן צבי <https://www.ybz.org.il/?CategoryID=632&ArticleID=3155>

מערך שיעור מספר 4 – הכרות עם אזור שער ויקטור והמחנה (רח' קפלן 36) לשעבר יעד פופולארי להתקפות המחתרות על המחנה הבריטי בשרונה

נושא השיעור : התקפות המחתרות על המחנה הצבאי בשרונה על רקע סיום המשילות של המנדט
הבריטי והקמת מדינת ישראל

מטרות המפגש: שיחה עם ההיסטוריון ד"ר ניר מן שכתב שני ספרי מחקר על שרונה והקריה,
ראיון וידאו, יצירת תוצר דיגיטלי, דיון

א. הקניית ידע לפני המפגש באמצעות למידת חקר עצמית:

התלמידים יכירו את ביטויי סיום המנדט הבריטי בארץ ישראל על רקע התארגנות המחתרות לצבא
סדיר, את הגישה של היישוב המאורגן מול הגישה האקטיביסטית, יכירו את המחתרות השונות, אופיין
וסגנון פעולתן, את תנועת המרי העברי, ואת שתי הפעולות הספציפיות שהטביעו את חותמן – ליל
המשטרות לרבות האפקט החברתי העצום של לוויית הארבעה, ואת הפעולה הנועזת של הלח"י

שתוכננה במשך חודשיים - החדרת מכונית הדואר ופיצוזה בלב המחנה הבריטי. התלמידים יכינו שאלות לקראת הראיון.

ב. מפגש עם ההיסטוריון ד"ר ניר מן

שלום להיסטוריון ניר מן,

אנחנו שמחים לארח אותך היום באולפן עמל שבח מופת ת"א, ונרצה לשוחח איתך על חלק מפעולות המחותרות כנגד המחנה הבריטי בשרונה, לפני קום המדינה

רצינו להתמקד היום בשתי הפעולות המרכזיות שנותרו בזיכרון - **פעולת ההגנה בליל המשטרות**, ובפעולת הלח"י, אך לפני כן אולי תוכל לומר לנו מילה על של פעולת האצ"ל בשרונה במאי 1945, שאמנם לא היתה אפקטיבית מבחינה מבצעית, אך היתה ראשונה מסוגה?

מה היה משקלה המיוחד?

בפברואר 1946, במסגרת תנועת המרי העברי, יצאו ארבעה כוחות של ארגון ההגנה לתקוף בו זמנית ארבעה מחנות משטרה בריטיים – שפרעם, ג'נין, כפר ויתקין ושרונה, במבצע שנודע בשם ליל המשטרות. מטרת המבצע היתה לפוצץ שריוניות ולפגוע **במתקנים וביוקרה** של כוחות המשטרה הניידת **כסמל שלטוני**, ולא בשוטרים עצמם.

אנחנו יודעים **שבשפרעם ובכפר ויתקין** הצליחו הכוחות במשימתם, **בג'נין** בוטלה התקיפה מאחר שהכוח הגיע באיחור וכוונתו נחשפה, ואילו **בשרונה**, בשל צירוף מקרים אומלל, למרות שאבד גורם ההפתעה, יצאה לפועל התקיפה, הכוח נלכד במארב, ולראשונה בתולדות הפלמ"ח נהרגו לוחמים במהלך הלחימה. לימים קראו על שמם את רחוב **הארבעה הסמוך**.

רצינו לשאול - מה השתבש? מדוע הם התעכבו? מדוע בסיטואציה דומה, הוחלט בג'נין לבטל את התקיפה, ואילו בשרונה הוחלט כן לבצע את הפעולה?

גלויה של ארגון ההגנה משנת 1946 לזכר חללי ליל המשטרות וליל וינגייט בשורה העליונה מימין לשמאל: אריה קסלמן, הר מצדה, עמירם בלינקוב בשורה התחתונה מימין לשמאל: אהרון ידידיה, ברכה פולד, שרגא הר משמאל – אריה והר מונצחים על ידי ציונה תג'ר בסמל גדוד 54 של גבעתי

מסע ההלוויה של ארבעת חללי ההתקפה על מחנה שרונה מבית הכנסת הגדול באלנבי לבית-העלמין בנחלת-יצחק, הפך למפגן הזדהות המוני עם דרך המאבק בשלטון הבריטי. קהל עצום של עשרות אלף אנשים התאספו וצעדו שעתיים בגשם שוטף בסערת ברקים ורעמים, ובכל מקום בו עברה

הלוויה, פסקו העבודות במפעלים ובבתי המלאכה והושמעה יללת צפירה מבתי החרושת הסמוכים. למקום הגיעו דוד רמז, יו"ר הוועד הלאומי, יצחק בן-צבי נשיא הוועד הלאומי ואישי ציבור נוספים.

לנוכח מפגן ההזדהות האדיר של היישוב, נשאלת השאלה - מדוע בן גוריון, שהיה יושב ראש הסוכנות היהודית (הגוף המרכזי ביישוב היהודי בארץ) וראש העיר תל אביב, ישראל רוקח, לא הגיעו?

בדיעבד, מה היתה השפעת הפעולה על היישוב היהודי בארץ?

שאלות על מבצע הלח"י

לוחמי לח"י (מיומין לשמאל):
רחמים אלבלק; באריבות משמחת אלבלק
יששכר הוברמן; איכיון ממן דמינסקי
שמעון קרבינסקי; באריבות ניר שלמה קריב

שלושה מבצעים של ארגון לח"י נגד הכוחות הבריטיים במחנה שרונה הוכתרו בהצלחה מבצעית בהשוואה למבצעי האצ"ל וההגנה במקום. אנו מבקשים להתמקד עכשיו במבצע הנועז של פיצוץ מרכזת הקשר בשרונה באפריל 1947 באמצעות מכונית תופת ממולכדת.

מה היה הרקע וההבדל המוצהר בין מטרות פעולת ההגנה למטרות פעולת הלח"י? איך הם הגיעו לרעיון המדהים הזה, להתחזות לטכנאי טלפון, וכמה זמן הם עבדו על סיפור הכיסוי?

מה היו תוצאות המבצע, ואיך בדיעבד היית מסכם את השפעתו? תודה רבה להיסטוריון ניר מן שהיה איתנו כאן באולפן, ולהתראות בתחנה הבאה!

ג. דיון שעלה בעקבות ובהשראת הראיון

התלמידים התוודעו ל"מנטליות הישראלית" הכוללת כושר אלתור, יזמות, לקיחת סיכונים וחשיבה מחוץ לקופסה

התלמידים דיברו על האפקט החברתי הסוחף שהיתה ללוויית הארבעה בליל המשטרות – דווקא פעולה שנכשלה לחלוטין מבחינה טכנית, אך השיגה מטרות תודעתיות והטביעה את חותמה בדעת הקהל ביישוב, בניגוד מוחלט למה שסברו התקשורת וראשי היישוב באותה תקופה

התלמידים בחנו את הנושא באופן אישי ושאלו את עצמם מהו ההבדל בין דור "מגש הכסף" על פי שירו של אלתרמן, לבין דורם שלהם בשנה ה-67 לקיומה של המדינה

התלמידים התנסו במשחק תפקידים – כחלק מהדין

הוברמן ואלבלק עצרו את מכונית הדואר בשער הבסיס מול שכונת מונטפיורי וסמל המשמר ניגש לחקור אותם. בחלוקת התפקידים ביניהם התחזה הוברמן לקרבינסקי, בעוד שעל אלבלק בעל החזות המזרחית הוטל למלא את תפקיד הנהג הערבי העוזר לבעל המקצוע המדופלם. במשך שבע דקות ארוכות תחקרו סמל המשמר וזקיפיו את שני "אנשי הדואר". כוח חילוץ הוצב במקומות מסתור בקרבת שער מחנה שרונה למקרה של שיבוש כלשהו בתוכנית. חלק מלוחמי כוח החירום המוסווים הסתובבו בדריכות ליד אזור השער וחלק הוסתרו בפאתי שכונת מונטפיורי וכעוברי אורח במוסכים הסמוכים בכוננות להתערבות מיידית. "לבי חישב להתפלץ", הודה בנאי (קצין המבצעים של הלחי), שעקב בחרדה אחר ההתרחשות. בדו"ח על הפעולה תיאר הוברמן את מהלך אישור הכניסה למחנה ואת חילופי הדברים:

https://www.youtube.com/watch?v=n6urE_kFJsM

ד. מקורות לעיון

[ד"ר עוז אלמוג, האידיאולוגיה והתרבות הצברית בישראל](#)

ובפרט החלק על "מיתוס הצבר", והחלק "הגנום הצברי במנטליות הישראלית"

ספריו של ד"ר ניר מן : [שרונה בשנות המאבק](#), , הקריה בשנות כינונה 1948-1955,

הוצאת יד בן צבי <https://www.ybz.org.il/?CategoryID=632&ArticleID=3155>

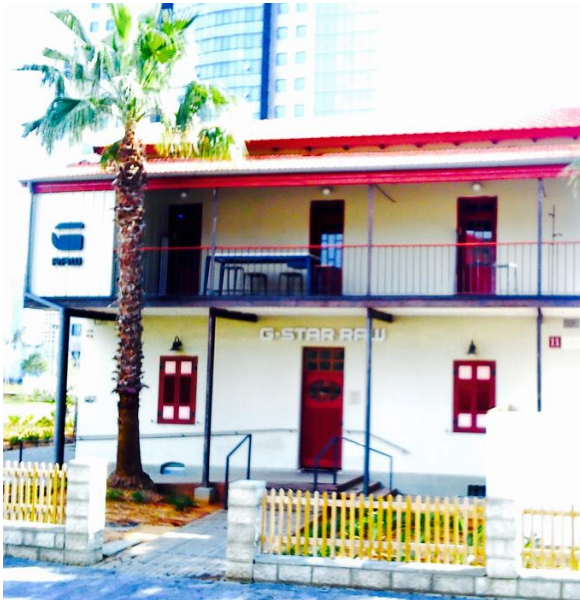
ד"ר ניר מן, [מפת מבצעי המחטרת על מחנה שרונה בשנים 1939-1948](#)

תל אביב, העיר המגויסת שנשכחה, ד"ר ניר מן

<http://www.haaretz.co.il/literature/1.1292935>

[האיש עם המטרייה, הארץ](#)

מערך שיעור מספר 5 הכרות עם בית הסביבון בשרונה - לשעבר בית מודיעין אויר יחידת שט"ל

נושא השיעור : הכרת מבצע תרנגול 53, על רקע מלחמת ההתשה

מטרות המפגש : שיחה עם תא"ל במיל נחמיה דגן - דמות מפתח שלקח חלק פעיל באירוע ההיסטורי באותה תקופה, ראיון וידאו, יצירת תוצר דיגיטלי, דיון

א. הקניית ידע לפני המפגש באמצעות למידת חקר עצמית:

דרך תפקידו המיוחד של המבנה, יכירו התלמידים את מלחמת ההתשה, את התמודדותה המיוחדת של ישראל בזירה הבינלאומית בין המעצמות, את ההשפעה הסובייטית על מצרים, את האמברגו הצרפתי על אספקת הנשק לישראל, ילמדו על מבצע תרנגול 53 - על חטיפת המכ"ם הסובייטי משטח מצרים בעקבות פענוח בלתי שגרתי של תצלום אויר שפענחה יחידת שט"ל ממבנה ספציפי זה, וידונו בהשפעה שהיתה למבצע זה בדעת הקהל העולמית כלפי ישראל.

ב. מפגש ושיחה עם תא"ל במיל, נחמיה דגן

שלום, אנחנו שמחים לארח כאן באולפן שבח מופת את **תת אלוף במילואים נחמיה דגן**, לשעבר מפקד טייסת היסעורים דורסי הלילה. בית הסביבון כאן בשרונה, היה בעבר היה מפקדת חיל מודיעין אויר, ותוכננו בו מבצעים מרתקים רבים.

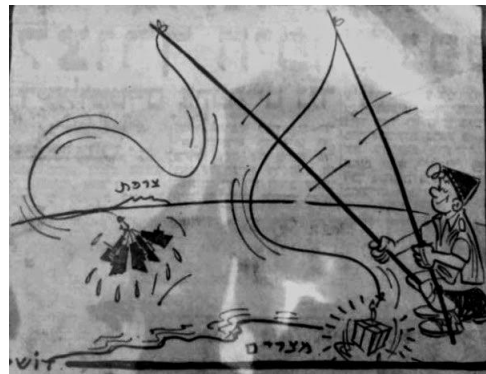
- נחמיה, מה מיוחד במסוק היסעור ביחס לשאר המסוקים, והאם תוכל לספר לנו מה היה הרקע למבצע נועז שהובלת בשנת 1969?

- למה בעצם הוחלט מראש לחטוף את המכ"ם לארץ ולא סתם להפציץ ולהשבית אותו?
- מאיפה היה למצרים מכ"ם כל כך משוכלל?
- רצינו לשאול, מה פתאום היה למצרים בכלל מכ"ם סובייטי? איך הסובייטים היו מעורבים בכלל בכל הפרשה הזאת?
- איך קיבלו הסובייטים את הבשורה? האם חטיפת המכ"ם המצרי פגעה ביחסים בין המצרים לסובייטים באותה תקופה?
- מה היו התגובות בעולם?
- מה משמעות הקריקטורות של דוש שאנו רואים כאן?

תודה רבה נחמיה, שהיית איתנו כאן בעמל שבח מופת, נתראה בתחנה הבאה!

ג. דיון שעלה בעקבות ובהשראת הראיון

דיון – מה אנחנו רואים בקריקטורות שאייר דוש בעקבות המבצע? מה הקשר לצרפת?

התלמידים יתוודעו ל"מנטליות הישראלית"¹⁵ הכוללת כושר אלתור, יזמות, לקיחת סיכונים וחשיבה מחוץ לקופסה

התלמידים יבחנו את הנושא באופן אישי וישאלו את עצמם האם נכון היה לקחת סיכוי כנגד רוב הסיכויים, ומה היה קורה אילו המבצע היה נכשל?

ד. מקורות לעיון

[ד"ר עוז אלמוג, האידיאולוגיה והתרבות הצברית בישראל](#)

ובפרט החלק על "מיתוס הצבר", והחלק "הגנום הצברי במנטליות הישראלית"

מקורות ראשוניים – [איורים](#), עיתונים תקופתיים, [מפות](#), ביטאון חיל האוויר, וספציפית [ביטאון חיל האוויר, גיליון 172, 20 שנה ליסעורים](#)

יומן הערוץ הראשון רשות השידור, [נחמיה דגן ורמי שלו מספרים על מבצע תרנגול 53](#), דקה 3:35 [אנשי תרנגול 53 חוזרים לדורסי הלילה](#) [כיצד נהגה מבצע תרנגול 53, אתר חיל האוויר](#)

[הספר רוח רפאים מעל קהיר, חיל האוויר במלחמת ההתשה, דני שלום, גרסה דיגיטלית להורדה](#)
[כנ"ל, חלק ב](#)

¹⁵ בהקשר ל"מנטליות הישראלית", אני לא יכולה להתאפק, [מה היו הנסיבות המקריות שבהן הצמידו את יום הזיכרון ליום העצמאות? הרב גורן מספר](#)

סיכום

בתהליך העבודה, חולקה הכיתה לקבוצות עבודה קטנות, וביצענו למידת חקר חוויתית על תחנות שבחרנו, באמצעות טכנולוגיה ניידת¹⁶. הלמידה הניידת זימנה לנו **למידה אקטיבית של הלומד**, ולטווח ארוך, יש סיכוי לא רע שתישאר בזיכרונם לאורך זמן.

הקניית מיומנויות: **עבודת צוות** היא מיומנות נדרשת בעולם התעסוקה של המאה ה-21, בדיוק על בסיס זה עובד שוק העבודה, המפעיל צוותים וחוליות ביצוע בצבא, בהייטק, ובחברות וארגונים שונים. הצוותים מתחברים באופן קבוע או זמני – על פי פרויקטים ומשימות ועליהם להכיר האחד את החולשות והחוזקות של האחר וללמוד לפעול בצורה אורגנית לטובת הפרויקט או המשימה.

הצוותים התבקשו לאתר סיפור אישי בתוך סיפור התחנה, סיפור שבבסיסו קונפליקט בין רצונות מנוגדים, ולהתמקד בו.

הקניית מיומנויות: איתור, זיהוי והבנה שכדי לעניין קהל במידע כללי – כדאי להיות קונקרטיים וספציפיים ולצאת ראשית כל מתוך **סיפור אישי** שידגים אותו. זוהי מיומנות חשובה ונדרשת בתורת הפרזנטציה מול קהל כבר מימי היוונים, שליטשו את תורת הנאום.

הצוותים התבקשו לעמוד בזמנים, ולהגיש תוצר ביניים (שני סרטונים – מונגש ומורכב) תוך חודש וחצי, ותוצר סופי חודש לאחר מכן.

הקניית מיומנויות: **עמידה בזמנים** היא מיומנות חשובה במיוחד בעולם התעסוקה של המאה ה-21. תירוצים מסוג אכלו לי-שתו לי-נגמרה לי הסוללה – אינם תופסים בעולם האמיתי, ואינם תופסים גם בלוח זמנים של פרויקט. הלחץ הקבוצתי גורם ליחיד לקחת אחריות על החלק שלו, שאחרת הוא "דופק" את הקבוצה ומפיל נתח גדול יותר מהמשימה – על האחרים, ואף אחד במדינתנו היפה, לא אוהב "לצאת פראיר"¹⁷.

הצוותים התבקשו לאתר מקורות מידע ברשת ומחוצה לה ואחרי כן לסנן אותם, לסכם ולתמצת את עיקרי הדברים הרלבנטיים לכל תחנה, תוך השמטת הטפל והתחשבות באוכלוסיית היעד.

הקניית מיומנויות: **אוריינות דיגיטלית** - קריאה מהירה ורפרוף על פני כמות גדולה מאד של חומר, ואחרי כן הפעלת חשיבה ממוקדת וביקורתית שנועדה לדלות את הפרטים הרלבנטיים לתחנתם בראייה של קהל יעד משני סוגים – אוכלוסייה בעלת צרכים מיוחדים, אוכלוסייה רגילה אך חסרת סבלנות הנמצאת באתר ולא מעוניינת להקדיש לתחנה יותר מעשר דקות גג. ההתחשבות בקהל יעד שאינו התלמיד עצמו, היא **מיומנות רגשית** חשובה שתסייע לו בעתיד להבין את צורכי האחר, שכן כדי לבצע אותה כהלכה, עליו לשים את עצמו בנעלי הזולת.

¹⁶ למידה ניידת (Mobile Learning, Mlearning) היא למידה המתבצעת באמצעות מכשירים ניידים חכמים, כגון: סמארטפון, טאבלט ומחשב נייד. למידה מסוג זה היא אישית או שיתופית, אינטראקטיבית ומזמנת התנסויות חוויתיות ומעניינות

¹⁷ ראי משוב תלמיד א.ג. בנוגע לדרבון הקבוצה, בנספח ב'

הצוותים התבקשו להפעיל שיקול דעת ולזהות מקורות מידע ויזואליים (תמונות בעיקר) בהם מותר להם לעשות שימוש לטובת הציבור, וכאלו המוגנים בזכויות יוצרים ואשר אין להם תחליף – מוטל עליהם לפנות לבעלי הזכויות ולשכנעם באדיבות לאפשר להם להשתמש בהם לצורך המיזם, תחת תנאי רישוי של "שימוש הוגן לצורכי חינוך" - דהיינו מתן קרדיט, ושימוש בתמונה שלא לצורכי רווח.

הקניית מיומנויות: הפעלת שיקול דעת, זיהוי נכון של מקורות המידע, אבחנה בין ארכיונים רשמיים לבלוגים פרטיים והבנה כיצד לטפל בסוגיית זכויות היוצרים כדי להימנע מצרות עתידיות. (מניסיון מר, מיומנות זו חשובה מאד בעיני !!)

הצוותים התבקשו לאתר איש מפתח, לחבר בעבורו שאלות לראיון, לראיין אותו בוידאו, לצלם, לערוך, להוסיף כיתובים רלבנטיים ולהעלות את החומר לענן.

הקניית מיומנויות: מיומנויות ניו מדיה בסיסיות, חשובות היום מאד בכל מקום עבודה, צילום, עריכה והפצה במדיה חברתית בצורה מושכלת (תפקוד כצוות הפקה לכל דבר כשלכל חבר תפקיד אחר, ולאחר מכן הפרדה בין אישי לקבוצתי, בניית פלייליסט קבוצתי, איגום חומרים ברשת, תיעוד וכדומה)

הצוותים התבקשו להפיק שני תוצרים – מעשי ותיעודי. דיברנו לאורך כל העבודה על ההיבט המעשי, הייתי רוצה לדבר מעט על ההיבט התיאורטי תיעודי. זוהי ההזדמנות של התלמידים למשב את עצמם ואת תהליך עבודתם. מניסיון, מתברר שהם חווים היפוך כלשהו בין מה שהם חשבו שיקרה לבין מה שקרה בפועל, והם נהנים מאד להיווכח בתוך התהליך, בכלים ובידע שרכשו. מסיבה זו, חשוב מאד היה לי שיעבדו את המשוב באמצעות מסמך שיתופי, המאפשר "ריבוי גרסאות". לא עוד כתוב וזרוק – אלא כתוב, חשוב, תקן בנחת, חשוב שוב ולבסוף תגיש למורה משוב מלוטש.

הקניית המיומנויות משלב זה: עבודה עם מסמך שיתופי, העלאת המודעות העצמית (ראי את התייחסות התלמידים לנושא השינוי, נספח 1).

הצוותים התבקשו להציג לכיתה ולקהל משתנה, את תוצרי עבודתם בהתחשב בציר הזמן

הקניית המיומנויות: ידיעת זמנם ומקומם של הסיפורים שבחרו לתחנות, התלמידים ידעו למקם ולשבץ כל אירוע בציר הזמן, בהתאם לרבדים השונים של הקונטקסט התקופתי. התלמידים ירכשו מיומנות עמידה מול קהל

לסיכום: שפע אירועי העבר והמקורות העוסקים בכך, אינו מאפשר התוודעות לכל ההיסטוריה. מסיבה זו הגבלנו את עצמנו לעיון סלקטיבי בסוגיות, ההולך מהפרט אל הכלל, וכדי למשוך את לבו של התלמיד ולעורר את סקרנותו - גרמנו לו להתוודע לסיפור אישי ובו קונפליקט. דרך סיפור זה, הורחבה היריעה והתלמיד רכש מושגי יסוד תקופתיים ולמד על דילמות מרתקות, בזיקה אל ההווה. שילוב הטכנולוגיה בלמידה איפשר יישום למידה חווייתית, פעילה ואטרקטיבית, שתיחרת בזיכרון לאורך זמן. שיאו של היישום בא לידי ביטוי בהפקת תוצרים דיגיטליים ויצירתיים של תלמידים והשאתם כתרומה חברתית לקהילה. ביחידת לימוד זו עשינו שימוש ביתרונות מהפכת המידע, עבדנו על הקניית אוריינות דיגיטלית ומיומנויות ניו-מדיה, הכרות ושליטה בכלים טכנולוגיים לאיסוף, עיבוד, שיתוף וייצוג מידע, טיפחנו חשיבה מקורית ואינטגרטיבית, וסיכמנו אותה באמצעות הערכה חלופית – הפקת תוצר מעשי וכתוב. במהלך הפרויקט חווה התלמיד חקר פעיל שפרץ את גבולות הכיתה, והפגיש אותו עם הקהילה והסביבה הרלוונטית למיזם, פגש מומחים וגורמי חוץ שונים, והטמיע מיומנויות והיבטים אישיים ובינאישיים. נהניתי מאד מהתנסות מיוחדת זו, ואני תקווה שמורים נוספים ירימו את הכפפה, יבצעו פרויקטים שיתופיים של למידה פעילה בהיסטוריה ברחובות העיר, ויטביעו את חותמם (ואת קודיהם) על כותלי הבתים המתפוררים..!

נספח א - דוגמה, מתוך מסמך המשובים שהגישו

משוב קבוצתי

הקבוצה שלנו בחרה לעשות את עבודתה כחלק מפרויקט סל אביב בשרונה. ידענו שזאת לא הולכת להיות עבודה רגילה והיא דורשת התייחסות מיוחדת. בחלק הראשון של העבודה כל אחד עשה חיפוש באינטרנט על הבעיה שחקרנו, וכשראינו שאין הרבה תוצאות נבהלנו. לאחר מציאת מאמרים מתאימים, וכתבת מסקנות משיחות עם אנשים הקשורים לנושא התחלנו לעבוד על הפרויקט עצמו.

ב-18 בדצמבר נפגשנו עם תלמידי כיתה י' מבית הספר און שעבדו איתנו על הנגשת המסלול התיירותי של שרונה.

המפגש נערך בשרונה, זאת הייתה למעשה הפעם הראשונה שהיינו בה ועברנו סיור מודרך במקומות הכי חשובים בשרונה כמו בית הבד, בית העם ואפילו ביקרנו במוזיאון. כך, למעשה קיבלנו מושג לגבי האנשים שבשבילים נעשה הפרויקט שלנו. בפגישה איתם למעשה הכרנו וראינו מקרוב את קהל היעד שלנו, כולם היו מאד חברותיים ונחמדים ומהר מאד התחברנו, במיוחד בעזרת המשחק שהם הכינו ובאמצעותו גילינו את השמות שלהם עם הפלאפונים שלנו והאפליקציה שאיתה עבדנו בהמשך העבודה שלנו.

שהם הכינו ובאמצעותו גילינו את השמות שלהם עם הפלאפונים שלנו והאפליקציה שאיתה עבדנו בהמשך העבודה שלנו.

בפגישה איתם למדנו הרבה על השוני בין בני האדם ועם זאת, גם עד כמה אנחנו דומים. ראינו את הקושי שלהם לזוז ממקום למקום בגלל כיסאות הגלגלים שלהם וחווינו על בשרינו כמה קשה וכמה זמן לוקח להעביר את כולם קומה אחת למעלה או למטה. ראינו את הקושי שלהם להביע את דעתם בגלל המוגבליות הפיזיות שלהם ולהפתעתנו לא תמיד הבינו אותנו בכלל השוני הכל כך גדול בין האוכלוסיות שלנו.

לעומת זאת ראינו שהם דומים לנו כשצחקו מהבדיחות שלנו או כשביקשו מאיתנו לעזור להם להגיע לבקבוק המים שנמצא בתיק מאחור.

לרובנו זאת הייתה הפעם הראשונה שנפגשנו עם קבוצה גדולה כל כך של אנשים בעלי מוגבלויות ולכן היינו מעט המומים בהתחלה. אחרי כמה דקות הצלחנו לראות מעבר לזה וראינו שהם אנשים רגילים ולא שונים מאיתנו בהרבה.

באותו רגע הבנו עד כמה חשוב להשקיע את כל מה שאפשר בעבודה הזו, עד כמה זה חשוב וכמה אנחנו רוצים להשפיע כדי להקל, אפילו אם מעט, על האנשים המדהימים האלה.

מהגישה שלהם הבנו שגם הם רוצים להוות חלק משמעותי בעבודה ולתרום ולעזור לאחרים ולכן שמחנו על כך שהם דווקא שותפינו לעבודה.

בזמן שתלמידי ביה"ס און עשו סרטונים המנגישים את שרונה בשפת הסימנים, אנחנו יצרנו סרטונים, שהם למעשה סדרה של תחנות שבכל תחנה ראינו את מי שקשור למקומות ההיסטוריים שבחרנו, בית מרקחת ממלוק ובית העם הישן.
במשך כל העבודה שמרנו על קשר עם און, דרך קבוצת ווטסאפ שאחת מתלמידי יזמה, כל הזמן עדכנו זה את זה איך היא מתקדמת ומה אנחנו עושים.

ב-9 בפברואר וב-16 בפברואר היה לנו את העוגג להיפגש עם **תמר טוכלר** אשר נטלה חלק מרכזי במאבק לשימור שרונה ועם **מילי ממלוק** הנכדה של הרוקח ההומאופטי מהמושבה הטמפלרית שרונה והיהודי היחיד שהיה לו עסק במקום ההוא אך בכל זאת זכה להרבה מבקרים. זאת הייתה חוויה מרתקת וייחודית במינה, להכיר אדם שעבר את כל תהליך השימור והיה חלק ממנו כמו מילי, לשמוע סיפורים היישר מהמקור הראשון ולראיין אותה.

לראיון עם תמר טוכלר באנו מוכנות ולמודות ניסיון עם שאלות מסודרות עם פתקיות:

שלום, איתנו נמצאת **תמר טוכלר**, מהמועצה לשימור אתרים במחוז תל אביב. תמר הובילה וריכזה את המאבק לשימור מתחם שרונה, אנחנו שמחות לארח אותך כאן באולפן של עמל שבח מופת

1) תמר, ספרי לנו מה מיוחד כל כך בשרונה שהחלטתם לצאת למאבק ציבורי כדי לשמר אותה?

2) האם הייתה תמימות דעים בנוגע לשימור? מה היה שורש המחלוקת?

3) שמענו שחלק מהבנינים היה צריך להסיע בגלל הרחבת הכביש. האם זו פעולה מקובלת כחלק מתהליך שימור, להסיע בתים שלמים ממקום למקום? האם יש עוד מקום בארץ שבו עשו פעולה דומה?

4) לדוגמה בית העם, ספרי לנו על חשיבותו של בית העם, על השעון המיוחד שבראשו, ועל האתגר שבשימורו

5) מהן התוכניות לעתיד?

תודה רבה לתמר שהיתה כאן איתנו באולפן של שבח מופת, להתראות בתחנה הבאה!

זו הפעם הראשונה שנקלענו לסיטואציה שבה היינו צריכים להיות חלק מסרטון. הראיון התנהל באולפן הטלוויזיה של שבח מופת בהדרכתו של מנהל האולפן, שם ראינו כיצד כל תהליך הצילום מתבצע, חוינו וראינו בעצמנו כיצד פרויקטים מהסוג הזה מתנהלים והדבר חשף אותנו לעולם יצירה שלם ומושך שלא הכרנו קודם.

מימין, מראיינים את מילי ממלוק, משמאל את תמר טוכלר

באותו זמן הקבוצה השנייה שלנו, עבדה על תחנות נוספות וראיינה את **נחמיה דגן** בנוגע לחטיפת המכ"ם הסובייטי, ואת ההיסטוריון **ניר מן** בנוגע לפעולות המחתרות נגד המחנה הבריטי בשרונה.

במהלך כל הזמן הזה שעשינו את הראיונות ועבדנו על הפרויקט, נפגשנו בכל יום שלישי עם רפאלה, מדריכת הקבוצה במרכז היזמות של בית הספר שם עבדנו בקבוצות קטנות, התמודדנו עם פתרון בעיות, איסוף מידע ויצרנו קשר עם גורמי חוץ שונים.

כל פגישה עסקה בנושאים שונים, אם זה באופן בו הראיונות יתבצעו, אם זה בדרך כתיבת העבודה. כל פגישה המשכנו להעשיר את ידע העולם שלנו בתחום ההיסטוריה כשלמדנו מפעם לפעם עוד פיסה קטנה על המושבה המסתורית שרונה, או כאשר חוינו כיצד פרויקטים כאלה מתנהלים ואיך נוצרים אותם הסרטונים באתרי התיירות שבסופו של דבר ישרתו גם אותנו.

משובים אישיים

שם התלמיד א.מ: הפרויקט גרם לי לעמוד על מגוון הרגשות, שמעורר מפגש עם אדם לא מוכר, זה, שונה. להבין את הבעיות היום יומיות שלו והקשיים שהוא נתקל בהם. לנסות ליצור תיקון בחברה הישראלית, ובעיקר להוביל שינוי. למען האוכלוסייה המוגבלת בישראל, לעודד את מימוש זכותם לשוויון כאזרחים וכבני אדם. למדתי המון, ועצם זה שראיינו אנשי מפתח, גרם לנו להבין את ההבדל בין **מקור ראשוני שנותן עדות**, כמו למשל נחמיה דגן, לבין **מקורות כתובים**. היה כיף ללמוד היסטוריה מאנשים **ש ע ש ו היסטוריה**, או מאנשים כמו ההיסטוריון ניר מן – שחקרו את ההיסטוריה לפרטי פרטים ונתנו לנו **פרספקטיבה רחבה**. גם צורת הלימוד היתה שונה, חווייתית, אישית והיות שאני מדריך בתנועת נוער, התחברתי לזה בטבעיות. הלוואי שכל השיעורים בבית הספר היו נלמדים בצורה הזאת, אילו היו שמים מיטה במרכז היזמות – הייתי מוכן גם לישון שם!

שם התלמידה ק.מ: דרך הפרויקט הזה למדתי להכיר חלק גדול באוכלוסייה של המדינה שאני לא פוגשת בחיי היום-יום. זו היתה הזדמנות ללמוד על הצרכים המיוחדים של אוכלוסייה זו ולפעול באופן מעשי כדי למצוא פתרונות לבעיות שהיא מתמודדת איתן. במשך עשיית הפרויקט לא רק שנפגשתי עם אנשים חדשים אלא גם למדתי לעבוד בקבוצה עם אנשים שאני לא מכירה טוב וקיבלתי ידע כללי רחב יותר. **לעתים היינו צריכים למצוא פתרונות לבעיות תוך כדי תנועה** – כמו למשל מיעוט מקורות מידע בנוגע לאנטנת תח"ל – מה שהוביל בסופו של דבר להחלפת נושא התחנה, או נושא מעורר מחלוקת שנתקלנו בו תוך כדי חיפוש תחנה רביעית, הלא הוא – מדוע בכלל היה צריך לשמר בתים שבסוף גלגולי המושבה היו של **נ א צ י ם**? מהבחינה הזו העבודה היתה דינמית.

שם התלמידה ר. צ': החלק שלנו בעבודה היה ליצור 2 תחנות (אחת בית העם הישן והשניה בית ממלוק) המכילות תמונות, סרטונים, ראיונות ומידע על המקומות כשבסופו של דבר הן יהיו מונגשות ע"י QR code כולם ובייחוד לבעלי המוגבלויות. **למדתי כך הרבה על איך לעבוד כצוות, כקבוצה אחת ולהגיע להחלטות יחד, היה הרבה יותר מעניין מאשר לעבוד כיחד מפני שלכל חבר מהקבוצה יש רעיונות שונים ומיוחדים ויחד אפשר ליצור דברים מדהימים.**

החלק שממנו הכי הושפעת היא כשנפגשנו עם בית ספר און שאיתו נעשה הפרויקט במשותף. אלה היו 10 ילדים שהגיעו על כסאות גלגלים, אף פעם לא יצא לי לפגוש כל כך הרבה אנשים בעלי מוגבלויות ובאמת זה הכה בי והבנתי עד כמה אני רוצה לתרום לפרויקט ולעשות כמיטב יכולתי בשביל הילדים האלה. היה לי נורא עצוב וקשה לראות איך הם אותם מתקשים לעבור מחדר לחדר בבתי ספירנו בהם. המעלית במוזיאון כל כך קטנה שבכל פעם היה ניתן לעלות רק ילד אחד ואני עזרתי בזה והבנתי עד כמה זה לא קל. החלק הזה של הפרויקט היה מאד חשוב לדעתי כי זה הראה לנו בשביל מי אנחנו עושים אותו וגרם לנו לרצות לעזור עוד יותר. כמו כן מילאתי חלק משמעותי בכתיבת ועריכת העיתוד הקבוצתי של העבודה. **אני מרגישה שהחוויה הזו נתנה לי כל כך הרבה כלים שימושיים לחיים**, היה לי את העונג להיות חלק ממנה.

שם התלמידה נ.פ : אני הייתי אחראית על חלוקת התפקידים בין חברי הצוות ודאגתי לכך שכל חברי הקבוצה יעשו את חלקם בעבודה בזמנים בהם נדרשנו לעמוד. בנוסף, השתדלתי לעזור בכל דרך אפשרית לחבריי, לסייע, בעיקר בתיקונים, בארגון המידע ובהצעות לשיפור ועזרה מוראלית. העבודה שלנו בעצם בנויה משני חלקים- מעשי ומילולי. אני מרגישה שלמרות שהייתי מעורבת מאד בעבודה המילולית אני הייתי לא פחות דומיננטית בעבודה המעשית בה הנגשנו 2 תחנות במתחם היפהפה שרונה שנמצא במרכז תל אביב ועבר שימור מקסים ועכשיו פתוח לציבור. נושא התחנה הראשונה הוא ביתו של ממלוק הרוקח והיהודי היחידי שעבד בשרונה. סיפורו מעניין אותי מאד, בעיקר מכיוון שכיבדו אותו מאד למרות דתו השונה. כחלק מעשיית התחנה אני וחברתי לקבוצה, ר', ראינו את נכדתו של איזידור ממלוק שהלכה בדרכו ולמדה גם היא רפואה אלטרנטיבית וכיום נחשבת מאד בתחומה. היא סיפרה על עבודתה, על זיכרונותיה מסיפוריו של סבה, שנפטר לפני שנתיים ועל המאבק לשימור מקום עבודתו שנכשל. **הסיפורים שלה ריגשו אותי והתחברתי מאד להרבה ממה שסיפרה, בנוסף למדתי דברים חדשים על צמחים שיכולים לרפא מחלות שונות. הראיון השפיע עלי גם בדרך שונה, שלא ציפיתי לה: התחלתי להרגיש בנוח מול המצלמה ועם כל תשומת הלב שהופנתה אלי ולמרות שנדרשו הרבה טייקים, מנהל האולפן ומילי, המרואיינת שלנו, היו סובלניים איתנו מאד, דבר שאני מאד מעריכה ולא ברור מאליו.** בתחנה השנייה שלנו התמקדנו בבית העם הישן ובשימור ובהזזת מס' בתים על גלגלים כדי לאפשר הרחבת כביש. למדתי הרבה על אורח החיים של הטמפלרים באמצעות התחנה הזאת כמו על הקשיים שצצים בתהליך שימור של מתחם גדול כמו זה. למדתי על כל אלה מפי **תמר טוכלר** מהמועצה לשימור אתרים במחוז תל אביב שהתראיינה אצלנו. אישה שמשקיעה את חייה בשימור של אתרים כמו זה ולפעמים נוחלת הצלחה, כמו עם שרונה, ולפעמים כישלון. **את הראיון הזה עשינו עם הרבה יותר ביטחון עצמי והרגשתי שהתגברתי על פחדיי ועשיתי את המיטב.** את התמיכה הכי גדולה קיבלנו, כמובן ממנהלת הפרויקט שלנו, רפאלה המקסימה, שתמיד תמכה בנו והביאה לנו מתוקים כדי להרים את מצב הרוח שלנו ותמיד ייעצה לנו בעזרת דעתה המקצועית ונתנה לנו ביקורת בונה שעזרה לכולנו להתפתח ולהתבגר כאנשים טובים יותר.

שם התלמידה א.ח : העבודה על הפרויקט הייתה ממש מרתקת. זכינו לשמוע סיפורים מעניינים על המושבה שרונה מפי אותם האנשים שהיו בה או למי ששמעו מהם את סיפורם, ביניהם מילי ממלוק, נכדתו של איזידור ממלוק שהיה הרוקח הומיאופאטי היהודי היחיד במושבה, שבנו עד לשנת חייו האחרונה נאבק על שימור הבית המרקחת שהיה לאביו. התרומה העיקרית שלי לעבודה היא כתיבת השאלות לרעיון עם מילי ממלוק, סיכום ותמצות המאמרים שמצאנו בנושא, ותיעוד, כשעבודת התיעוד הייתה משותפת, אך תרמתי רבות להצלחתה. כל חברי הקבוצה לקחו חלק פעיל בעבודה והראו נכונות ללא יוצא מן הכלל לעזור אחד לשני, **כאשר העבודה נכתבה יחדיו בקובץ משותף שיצרנו.**

שם התלמיד א.ג : העבודה שיצא לנו לעשות לשמחתנו הייתה יותר דינמית והרבה יותר מעניינת מהעבודה הרגילה. התאפשר לנו לצאת למרכז שרונה ולספוג המון תרבות ויפוי מהמקום הזה, וזאת בנוסף לעובדה שהיינו שם בכדי לעשות מה שביכולתנו בכדי ללמוד על הנגשת פארקים וגנים ציבוריים לנכים. רוב העבודה הייתי פחות דומיננטי אך לקראת סופה התחלתי לתרום יותר, לארגן קצת יותר ולקחת על עצמי גם קצת יותר. זאת לא בניגוד לשאר חברי הקבוצה אלא ההפך, כולנו לקראת הסוף עשינו הרבה יותר ולקחנו יותר אחריות. נהייתי מהעבודה בגלל שיצא לי ללמוד המון על נושא שלא היה מוכר לי בכלל. במהלך העבודה נתקלתי בקשיי זמן פנוי ומילוי תפקידי בזמן. למרות שכמעט לא היה לי זמן פנוי לעשות את מה שצריך עשיתי כל מה שביכולתי בכדי לעשות את זה בזמן, בין אם זה לשבת עד מאוחר בלילה או לרשום את הכול מהאוטובוס הביתה. ובסופו של דבר הכול הסתדר.

הבנתי מהעבודה הזאת שאפילו כשיש לי המון קשיים ומכשולים במילוי איזושהי עבודה, עם קצת דירבון עצמי ודירבון משאר חברי הקבוצה אני יכול לעשות את תפקידי כמו שצריך.

שם התלמיד א.נ : אני הייתי אחראי על הצד הטכני של העבודה. השתמשתי בתוכנה לעריכת תמונות כדי ליצור חומר גרפי לפרויקט שלנו, תוך התחשבות באנשים עם מוגבלויות (כתיבה בגופן גדול וכו'). עזרתי גם לארגן את הפן הטכני של כתיבת העבודה. יצרתי מספר מסמכים ב-Google Docs אשר סייעו בכתיבת עבודה זו בשיתוף פעולה של כל הקבוצה בזמנית, למרות שלא יכולנו להיפגש באופן פיזי, היות שאנו גרים בערים שונות, הרחוקות אחת מן השנייה.

נהייתי מאוד להקשיב לראיונות שקיימנו. למדתי הרבה על תהליך השימור של מתחם שרונה, מבצע חטיפת המכ"ם הסובייטי מסיני ואפילו על רפואה הומיאופטית. האנשים שראינו היו מעניינים, ונהניתי לראות את חבריי מבית הספר מבצעים את הראיון בצורה מקצועית כזאת.

הסיור בשרונה היה מרתק גם כן. תיירנו במקום, ראינו את כל המבנים המפורסמים שקראנו עליהם כל כך הרבה, ולמדנו אפילו יותר על ההיסטוריה של המקום. ראינו את המנגנון של השעון הישן, שעבר שיחזור. צילמנו כל פרט בעל חשיבות כלשהי. זה היה טיול מהנה ביותר, וכך גם היה המפגש עם ילדי בית הספר און שם. למדתי להכיר את השונה בצורה יותר טובה ולהתחשב יותר במוגבלויות של אנשים.

שם התלמיד מ.א : לדעתי בחברה הישראלית ובחברה בכללי יש פחד מהשונה והלא מוכר. בהתחלה חששתי שמפגש עם חלק מהאוכלוסייה שאני לא פוגש בדרך כלל בחיי יגרום לאי נוחות חברתית. בפרויקט "יצאתי מהקופסה שלי" והצלחתי להתחבר, להבין ולתקשר עם אנשים שונים ממני, להקשיב להם ולבעיותיהם ולנסות למצוא פתרונות, בין היתר באמצעות קבוצת הווטסאפ. למדתי גם הרבה חומר היסטורי שלא הייתי נחשף אליו אחרת, ובמיוחד עניינה אותי המחלוקת סביב הסוגייה הנאצית בהקשר של השימור. האם יש מקום בכלל לשמר במדינת ישראל מושבה שהיתה נאצית בסוף ימיה, ואם כן (ולטעמי בהחלט שכן, זה חלק מהעובדות), למה לא להדגיש את זה יותר בתוכניות השימור? למה למשל לא הביאו לידי ביטוי בשילוט את רצח וגנר, או בכלל את הפרק הנאצי? האם זה "יפריע" לחווית המסחר? לא קיבלתי לזה תשובה שהניחה את דעתי..

נספח ב – התוצרים עצמם

(חלקם עדיין בתהליך עבודה)

בית מרקחת ממלוק

[scene/626738533989613569/https://www.thinglink.com](https://www.thinglink.com/scene/626738533989613569)

בית הסביבון (מודיעין אוויר)

[scene/636827108785520642/https://www.thinglink.com](https://www.thinglink.com/scene/636827108785520642)

התקפות המחתרות

[scene/636825544775696385/https://www.thinglink.com](https://www.thinglink.com/scene/636825544775696385)

בית העם הישן

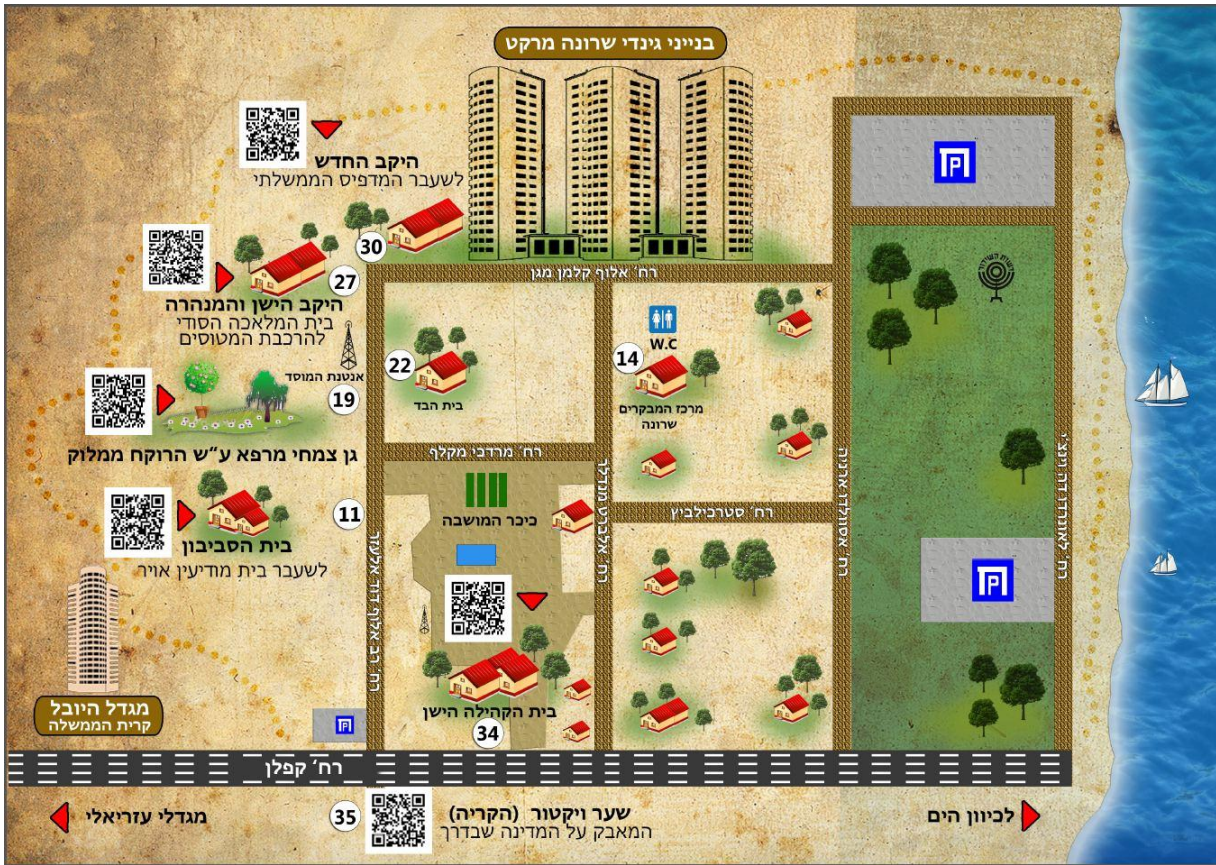
[scene/636821962848468992/https://www.thinglink.com](https://www.thinglink.com/scene/636821962848468992)

מרתפי היקב וראשית חיל האוויר

[scene/587601716036239363/https://www.thinglink.com](https://www.thinglink.com/scene/587601716036239363)

דוגמה ל QR קוד המפנה לתחנה זו

CELLAVIV

מזים מסלולי תיירות סולארי בעיר תל אביב מבוסס QR-code בפיתוח תלמידי בית הספר הרב תחומי עמל שבה מופת ת"א בשיתוף בית הספר און ת"א

SARONA
שרונה
سارون

מזים Cell Aviv (תל אביב בסולארי) במסלול שרונה, מפותח על ידי תלמידי הרב תחומי עמל שבה מופת בשיתוף תלמידי ב"ס און למשותקי מוחין, בדש מיוחד על נשח הנושוח. חלק מהסרטונים מונש במטרה לסייע ללקויי ראייה, ללקויי שמיעה ולבעלי מוגבלויות. אנו גאים להשיר לציבור, את תוצרי עבודתנו על "ההיסטוריה הסודית של שרונה". באמצעות סריקת QR קוד במכשיר הטלפון, תוכלו גם אתם ליהנות מחוויה דיגיטלית עשירה ומגוונת. אנו מודים לצוות מרכז המבקרים בשרונה-הקריה מטעם המועצה לשימור אתרי מורשת בישראל על שיתוף הפעולה

ליצור קשר במייל:
cellaviv2015@gmail.com